

ROERKERKNIEUWS IN DE VASTENTIJD

editie 148 (25 maart 2023) – www.roerkerken.nl

inleiding

Op 25 maart 2020 verscheen de eerste uitgave 'Roerkerknieuws in Coronatijd'. Dat is inmiddels drie jaar geleden. We zijn nu aan de 148^e editie toe. Dat wil zeggen dat er sindsdien bijna iedere week eentje uitkwam. Inmiddels is sinds het opheffen van de laatste Coronamaatregelen door het kabinet (10 maart j.l.) – bij klachten thuis blijven en het doen van zelftesten - wel de naam veranderd: niet meer is het 'Roerkerknieuws in Coronatijd', maar sinds een maand geleden 'Roerkerknieuws in de Vastentijd', afhankelijk van het (liturgisch) jaargetijde waarin we ons bevinden.

Deze week vieren we trouwens zowel het hoogfeest van St. Jozef als dat van Maria Boodschap. De datum waarop de Kerk Maria Boodschap viert (25 maart), ligt precies negen maanden vóór Kerstmis (25 december). Met Maria Boodschap vieren we dus Jezus' ontvangst in Maria's schoot: dat de heilige Geest over Maria kwam en de kracht van de Allerhoogste haar overschaduwde. Daarmee begon het allemaal, dat Jezus als Gods Zoon door de heilige Geest en uit de maagd Maria het vlees aannam en mens werd. Dat was de voorwaarde om überhaupt lijden en kruis op zich te kunnen nemen, opdat Hij daardoor ook óns zou kunnen brengen tot zijn verrijzenis en het eeuwig leven. Maria heeft het allemaal van het allereerste begin af meegemaakt, Maria is Jezus vanaf het allereerste begin van zijn menswording nabij geweest en is Hem ook tot het einde toe nabij gebleven, tot aan zijn dood op het kruis en bij zijn graflegging. En als een moeder delend in de smarten van haar Zoon (15 september) was ze ook voorbestemd te delen in de heerlijkheid van zijn verrijzenis. Dat is toch wat wij ieder jaar op 15 augustus, op het (hoog-)feest van Maria ten Hemelopneming vieren.

St. Jozef noemen we eerder de bruidegom dan de echtgenoot van de maagd Maria, omdat hij - juist vanwege de boodschap van de engel ook aan hem - toch altijd een bijzondere band met Maria zou onderhouden, een band die we nog altijd kennen als het 'Jozefhuwelijk', een huwelijk zonder geslachtsverkeer. De band die hem met Maria verbond zou immers van het begin tot het einde van een andere orde dan de gebruikelijke blijven, omdat hij Maria als 'bruid van de heilige Geest' beschouwde, op een bijzondere wijze verbonden met het geheim van Gods menswording. Zo komen we St. Jozef ook vooral in het Mattheusevangelie tegen, als een man die zich altijd en overal op een bijzondere wijze dienstbaar wist aan "het Kind en zijn Moeder". Maria en Jozef zijn en blijven op een bijzondere wijze met elkaar verbonden: in en door Christus, Gods mensgeworden Zoon, die door de heilige Geest uit de Maagd Maria het vlees aannam. Dit jaar vieren we door omstandigheden hun beider feest in één en dezelfde week: Maria als moeder van Christus, moeder van de Kerk; Jozef als patroon, als beschermer van de Kerk. Rond halfvasten bevinden wij ons dit jaar dus in goed gezelschap: Maria en Jozef kunnen en willen ons helpen het einddoel van onze levensweg niet uit het oog te verliezen en in geloof en Godsvertrouwen te volharden. We zijn immers op weg naar Pasen, niet alleen op weg naar Jezus' Pasen, maar ook en vooral - door Hem en met Hem en in Hem - ook onze eigen Pasen!

Impact van de Coronacrisis op het parochieleven

De Coronapandemie mag voorbij zijn, de impact ervan heeft blijvende gevolgen voor het parochieleven. Dat blijkt uit een rondgang van Katholiek Nieuwsblad (KN), drie jaar na de

eerste kerkelijke lockdown. De door velen al wel voorspelde teruggang in kerkbezoek, kan inmiddels ook cijfermatig onderbouwd worden. Tussen 2019 en 2022 was er sprake van een daling van maar liefst 36 procent van het aantal kerkgangers in een weekend. *“Als je dit doorrekent, kom je op een gemiddelde daling uit van zo’n 14 procent per jaar, terwijl de daling in de jaren voor corona gemiddeld zo’n zes procent was”*, zo zegt Joris Kregting van onderzoeksinstituut Kaski in KN. Maar er is nog een ander, minder voorzien effect: ook het aantal vrijwilligers liep fors terug. In het eerste coronajaar daalde dat aantal met tien procent, terwijl de daling in de voorgaande jaren drie tot vier procent was. *“Bij kerkgangers kan de onderbreking door corona tijdelijk zijn, bij vrijwilligers is stoppen eerder definitief”*, merkt Kregting op. En dat terwijl parochies de grootste moeite hebben om vrijwilligers te vinden. KN sprak niet alleen met onderzoekers en mensen die werkzaam zijn in het parochie-pastoraat, maar hield ook een online peiling onder rooms-katholieke parochianen naar hun ervaring van de gevolgen van de pandemie. Het beeld van de teruggang in kerkbezoek werd door een ruime meerderheid onderschreven: de kerkgang in de eigen parochie was iets minder dan voor Corona volgens 43,8%, zelfs veel minder volgens 23,4%. Echter, 78,8% stelt zelf nog ongeveer even vaak naar de kerk te gaan als voor de pandemie – maar de enquête zal vermoedelijk vooral door actieve kerkgangers zijn ingevuld en pretendeert dan ook niet representatief te zijn voor de gehele katholieke gemeenschap. Opvallend is verder dat er weliswaar vele veranderingen worden gesignaleerd – terugloop in kerkgang, digitale ontwikkelingen zoals de komst van livestreamvieringen, veranderende gebruiken tijdens de liturgie – maar dat een meerderheid van de ondervraagden (58,1%) de stelling onderschrijft: *“Bijna alles is weer bij het oude in mijn parochie en daar ben ik blij om”*. Enkele opvallende resultaten uit de online-peiling van KN onder Nederlandse en Vlaamse parochianen over wat zij nu nog merken van de Coronapandemie in hun parochie:

- terugkijkend op die maatregelen stelt een meerderheid (56,9%) dat de eigen parochie zich keurig aan de maatregelen heeft gehouden, en dat men dat een goede zaak vindt. De maatregelen werden door 14,6% van de respondenten als ‘enigszins overdreven’ gezien, en door 13,1% als ‘buiten alle proportie’.
- 65,7% van de kerkgangers vindt het zelf inmiddels niet meer nodig om zich druk te maken over hygiëne of afstand in de kerk; 25,7% is wel nog steeds wat alerter, maar vooral vanwege de gezondheid van anderen (ouderen, kwetsbare personen).
- Bij 52,6% van de deelnemers bleek de ‘livestream’ een blijvertje na de pandemie, en ook digitaal collecteren bleef volgens 54% mogelijk. Bijna de helft (48,9% noemt de digitale ontwikkelingen positief, toch geeft de overgrote meerderheid aan daar zelf slechts zelden (31,6%) tot nooit (50,7%) gebruik van te maken.
- Bij 39,4% van de ondervraagden is het handen geven tijdens de vredeswens vrijwel geheel verdwenen. De tongcommunie keerde in de meeste parochies gewoon weer terug (43,1%), behalve in parochies waar het toch al niet gebruikelijk was (36,5%).

Adellijke grootgrondbezitters in de 19^e en 20^e eeuw (IXc) – von Schaesberg

De verkoop van de ‘gräfliche Von Schaesberg’sche’ goederen op en rond de Meinweg viel min of meer samen met de verlening van een concessie om nabij Hückelhoven steenkool te exploiteren. Daar had mijningenieur Friedrich Honigmann (1841-1913) in 1885 bij de Thomasmühle en bij Schaufenberg op winbare diepte (180-200 meter) steenkool ontdekt, dezelfde Honigmann die tezelfdertijd in de omgeving van Heerlen actief was en waar in 1899 de eerste steenkool gedolven werd (Oranje Nassau I). Na het overlijden van zijn Heerlense medeconcessionarissen (1900 resp. 1903) richtte hij zich volledig op de concessie die hij bij

Hückelhoven had verkregen. In 1909 werd de eerste schacht in 'Grube Gewerkschaft Hückelhoven' voltooid, de tweede schacht volgde in 1911. De eerste oplevering van steenkool in 1914 kon hij niet meer meemaken, omdat hij in 1913 overleed. Na zijn dood nam zijn zoon Eduard Honigmann (1872-1915) de directie over, maar Eduard sneuvelde al kort daarna in Eerste Wereldoorlog. De erven Honigmann verkochten in 1916 60% van de aandelen aan de directeur van de Nederlandse Steenkolen Handels-Vereeniging (SHV), Frits Fentener van Vlissingen (1882-1966). Hij bracht ze onder in de dat jaar opgerichte NEMOS: de 'Nederlandse Maatschappij tot Ontginning van Steenkoolvelden'. De mijn in Hückelhoven werd omgedoopt tot 'Sophia-Jacoba' naar de voornamen van de echtgenoten van Frits Fentener van Vlissingen (Sophia Schout Velthuijs) en de mijndirecteur Isaäc Pieter de Vooys (Jacoba Philippina van Dam). Tussen 1916 en 1920 verkochten de erven Honigmann geleidelijk alle aandelen aan SHV. De Nederlandse aandelen in de Sophia-Jacoba - die lang bekend stond als het modernste mijnbouwbedrijf van de regio - zou pas in 1990 in Duitse handen overgaan (Ruhrkohle AG). De ontginningsvelden (in totaal 29 concessies) van de Sophia-Jacoba, die nog tot 1997 in bedrijf zou blijven, beperkten zich niet tot Hückelhoven en omgeving, maar reikten tot aan (de voormalige gräfl. Von Schaesberg'sche' goederen op) de Meinweg (incl. het Elmpterwald en het Forst Meinweg) en omsloot daarmee het Nederlandse Meinweggebied (LvH 29 [1979]).

Tussen haakjes: dit verhaal staat helemaal los van (de plannen tot ontginning van) de 'Vlodrop-mijn' (de voorloper van de 'Beatrixmijn') aan Nederlandse zijde van de grens, aan het begin van de twintigste eeuw. Met de verwerving van alle concessie-velden rond het Nederlandse Meinweggebied hoopte de SHV dat - indien het tot exploitatie van de Vlodropmijn zou komen - men niet om haar heen zou kunnen. De SHV zou zelfs een concessie tot exploitatie van de Vlodropmijn hebben aangevraagd, die evenwel werd afgewezen. Uiteindelijk werd wel in een Duits-Nederlands verdrag vastgelegd dat NEMOS de in Duitsland gewonnen kolen gunstig in Nederland kon afzetten (L. Wolters: 'Staatsmijn Beatrix - gemiste kans of zegen' [2018] blz.26-27).

Wat heeft nu het bekende Nederlandse ondernemersgeslacht Fentener van Vlissingen met voornoemde grafelijke familie Von Schaesberg te maken? Een dochter van voornoemde Frits Fentener van Vlissingen (tevens zus van topman Jan Fentener van Vlissingen [1907-1987] die de SHV na de oorlog verder uitbouwde), Line (Lijntje) Fentener van Vlissingen (1914-1980) was sinds 1942 hertrouwd met 'Legationsrat' Julius Gustav Herbert Behlau (1906-1982), op dat moment 'Hauptman der Luftwaffe' in Rome. Ze overleed begin 1980 in Mönchengladbach, 65 jaar oud. Haar zoon Jan Behlau was van 2003 tot 2011 namens de Duitse familietak (mede-)commissaris van voornoemde SHV-Holding, waarvan Paul Fentener van Vlissingen (1941-2006) op dat moment president-commissaris was. Behlau staat te boek als landgoedbeheerder op Gut Meinfeld, dat al sinds het midden van de vorige eeuw door de familie Behlau wordt geëxploiteerd ('Behlau'sche Gutsverwaltung'). Naast een 'land- und forstwirtschaftlichen Betrieb' herbergt Meinfeld een 5-sterren 'Pferdepensionbetrieb' en een 'private Vollblutaraberzucht' (www.meinfeld.de). Wie begin twintigste eeuw de koper van de voormalige 'gräfl. Von Schaesberg'sche' goederen was, hebben we nog niet kunnen achterhalen, maar uiteindelijk is minstens toch een gedeelte ervan in het bezit gekomen van de Fenteners van Vlissingen resp. de Behlau's. Als eigenaar van Gut Meinfeld komen we Lijntje's naam tegen in het archief van het Nederlands Beheersinstituut (NA [02.09.16.02], invent.nr. 2762). Dit instituut was in de periode 1945-1967 belast met het beheer van vorderingen, vijandelijke vermogens en ontbonden (gelijkgeschakelde en nationaal-socialistische) instellingen.

wordt vervolgd

Personalia

Op zaterdagmorgen 25 maart j.l. namen we vanuit de St. Sebastianuskerk van Herkenbosch afscheid van **Johanna (Hanny) Hannen-Widdershoven (1930-2023)**. Geboren en getogen in Kerkrade (Bleijerheide) moest ze al op jonge leeftijd haar moeder verliezen (1941). Om voor haar vader te kunnen zorgen zat verder leren er voor haar niet in, hetgeen ze altijd heel erg heeft gevonden. Aan de volksuniversiteit leerde ze Jo Hannen (1932-2013) uit Heerlen (Heksenberg) kennen, met wie ze begin 1958 trouwde. Vanwege zijn werk aan de Roermondse Pedagogische Academie gingen ze in Roermond wonen, om uiteindelijk via Maasniel in 1967 in Herkenbosch neer te strijken waar ook hun kinderen opgroeiden. In het huis dat ze er geheel volgens hun wensen en principes lieten bouwen probeerde Hanny het thuis te creëren dat ze zelf in haar jeugd zo gemist had. Haar kinderen waren haar grote trots, een trots waarin haar kleinkinderen later zouden delen. Met elk van hen onderhield ze een speciale band. Ook was ze nog een tijd lang voogd over een kwetsbaar Roermonds gezin. In haar vrij tijd collecteerde ze voor goede doelen en zette ze zich in voor de Zonnebloem. Sinds Jo's dood in het voorjaar van 2013 trad ze wat meer uit zijn schaduw en traden haar eigen talenten wat meer op de voorgrond. Toen de Coronacrisis uitbrak en ze niet meer kon gaan bridgen stortte ze zich op het lezen van boeken. Dankzij de krant bleef ze op de hoogte van wat er landelijk en mondiaal allemaal speelde, terwijl ze door haar dagelijks bezoek aan de supermarkt ook wist wat er zoal om haar heen gebeurde. Eind vorig jaar kwam er ten gevolge van een herseninfarct een einde aan haar actieve leven. Via het Roermondse ziekenhuis en het zorghotel aldaar kwam ze begin deze maand in een zorgcentrum in de buurt van haar zoon in Eindhoven terecht, waar er op maandagmorgen 20 maart j.l. toch nog onverwacht een einde aan haar leven kwam. Na de uitvaartmis legden we haar op het parochiekerkhof bij haar man te rusten.

Wit U ons financieel ondersteunen? Bij voorbaat dank!

Herkenbosch: NL 52 RABO 0121 402 088 t.n.v. kerkbestuur St. Sebastianus

Melick: NL 40 RABO 0133 000 400 t.n.v. kerkbestuur St. Andreas

Montfort: NL 39 RABO 0134 704 126 t.n.v. kerkbestuur H. Catharina

St. Odiliënberg: NL 79 RABO 0138 1180 00 tnv kerkbestuur HH. Wiro, Plechelmus en Otgerus

Posterholt: NL 06 RABO 0142 301 760 t.n.v. kerkbestuur St. Matthias

Vlodrop: NL 10 RABO 0154 600 512 t.n.v. kerkbestuur St. Martinus

Tot slot

Aan- en afmelding voor deze nieuwsbrief kan via: clustersecretariaat@roerkerken.nl

Jos. L'Ortye (Posterholt), pastoor, tel. 40 12 21 - pastoor@roerkerken.nl

Paul Hamans (St. Odiliënberg), assistent, tel. 527 825 – p.hamans@roerkerken.nl

Gerard Sars (St. Odiliënberg), diaken, tel. 537 765 – g.sars@roerkerken.nl

Rim Mom (Montfort), diaken, tel. 542 154 - r.mom@roerkerken.nl

Bert Venner (Roermond), diaken, tel. 320 215 - b.venner@roerkerken.nl

Lian Overbeeke (Posterholt), catechiste, tel. 06 – 526 20 245 - l.overbeeke@roerkerken.nl

Parochiebureau Herkenbosch (Anja Wagemans), tel. 520 672 - sebastianus@roerkerken.nl

Parochiebureau Melick (Marie-Anne Geraedts), tel. 537 965 - andreas@roerkerken.nl

Parochiebureau Montfort, tel. 543 127 - catharina@roerkerken.nl

Parochiebureau St. Odiliënberg (Marlou Roeleveld), tel. 531 384 - otgerus@roerkerken.nl

Parochiebureau Posterholt (Lilian Peters), tel. 400 275 - matthias@roerkerken.nl

Parochiebureau Vlodrop (Marjon van der Beek), tel. 401 207 - martinus@roerkerken.nl